

uit Indië" schrijft:
het binnenland van
Engelsch, Maleisch
ekleur, om het volk
sochlik Indonesia te
om te hulp te komen
schijnt in Djocja en
ote schaal, tegen de

as „Woord en Kerk“
llende vergaderingen
g is gesteld, of het
of. Dr. J. Waterink
ie Partij, waar deze
ratorium der N.J.G.
a met de propaganda
na wel zeer twijfel-
n met name ook of
ook de propaganda

K.O.).

assinis.

en vrijmaking plaats
ld door Ds O. W.

LIJKE
LENDER

atha

JAAR 1947

a het n.s. najaar

ter is de bekende
lender van wijlen
derbladzies voor
or hem verzorgd.

moais wil heb-
ke gids op den
wie stichting en
g en geestelijken
e dozen Kalender.
alender voor 1947

DEN STORM

or den kunstenaar
enden illustrator
Kinderbijbel.

lender slechts
0

ag is naar dezen
n spoedig bij den
e colporteurs.

— KAMPEN

GINSELEN

KRECHT

KERK-
TUDIE

+

GREUDANUS

BOERSMA

HEDE

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS BENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

Medewerkers: Prof. P. Deddens, Kampen; Ds D. van Dijk, Groningen; Prof. Dr S. Greijdanus, Kampen; Prof. B. Holwerda, Amersfoort; Ds B. Jongeling, Sappemeer;
Ds H. Knoop, Rotterdam; Dr G. K. Schoep, Den Haag; Dr H. Smilde, Groningen; Prof. C. Veenhof, Utrecht; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men
aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen.
Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Gons.

Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V. — Gons
Telefoon No. 2424 — Postrekening No. 30900

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling.
Voor het Buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar.
Advertentie: 10 cent per mm. Looze nummers 20 cent.

INHOUD: Hoofdartikel: Noodzakelijke correctie. — Uit
de Schrift: De „volkeren“, van Jahwe bemind, Deut. 33:3.
— Kerkelijk Leven: Bidden om de eenheid; Schriftbeginselen
ter Schriftverklaring; Een woord van Dr J. S. Post; De
houding der (oud) Gereformeerde Kerken in Benheim en
Oostfrankland; Onlosmakelijk Verband. — Uit de Historie:
Een laatste woord over Dr Polman's praedicties-beweringen
inzake Chamierus. — Perschoonw. — Korte Berichten. —
Kerknieuws. — Uit het Politieke en Sociale leven: De tyrannie
verdriven I. — Groninger Brieven. — Geestelijke advie-
zen: Nog eens: Verbijsterend. — Vakwetenschap en Prak-
tijk: Ons Kerkgebouw I. — Het Boek van de Week.

HOOFDARTIKEL

NOODZAKELIJKE CORRECTIE.

Verschenen is het tweede deel van Handelingen
in de Korte Verklaring, bewerkt door dr F. W.
Grotheide.

Als datum, waarop de copie werd afgesloten,
wordt genoemd 31 December 1943. Het boek is dus
tot stand gekomen tijdens den oorlog (vgl. opmer-
kingen op bldz. 7 en 151) en dus in den tijd, waarin
een groot deel van den kerkelijken strijd viel.

Dit in aanmerking genomen is wel opvallend de
wijze, waarop de schrijver bij de bespreking van
Hd. 15 de bekende Jeruzalemsche vergadering kar-
akteriseert. Prof. Grotheide zet als opschrift boven
dat hoofdstuk: „DE EERSTE SYNODE“. En daar-
van wordt dan de volgende motiveering gegeven:
„In de eerste plaats verdient het opschrift, dat we
boven dit gedeelte plaatsen, eenige toelichting. Ge-
woonlijk spreekt men van het apostelconvent. Tegen
dien naam bestaat tweerlei bezwaar. Wij zijn ge-
woon het woord convent te gebruiken van hetgeen
niet een officieele kerkelijke vergadering is. Men
denke aan het convent van Wesel in 1568 en aan
het convent der kerken gedurende de oorlogsdagen.
En wat in Hd. 15 beschreven wordt, is juist wel
een officieele kerkelijke vergadering.

Daarom verdient de naam synode de voorkeur. In
de tweede plaats lezen we, dat niet alleen de apos-
telen, doch ook de ouderlingen aanwezig waren, wes-
halve het „der apostelen“ minder juist is te achten.
Om deze beide redenen noemen we de in ons hoofd-
stuk beschreven vergadering de eerste synode“,
bldz. 7.

De schrijver ziet dus maar twee mogelijkheden:
die vergadering was of een convent, of een synode.
En waar tegen het eerste overwegend bezwaar be-
staat, blijft er z.i. slechts plaats voor het tweede.

Het woord „synode“ is daarbij dan te verstaan
als technische term: het staat niet tusschen haak-
jes; wordt gebruikt naast uitdrukkingen als „ap-
probatie“ (13, 24), „bezuarden“ (12), „deputaten“
(25, 26), „dat de synode in het openbaar heeft ver-
gaderd“ (13); en niet het minst spreekt de nadere
aanduiding, dat deze synode de „eerste“ was, waar-
door ze wordt gezien in de rij der vele volgende.
Er valt dan ook niet aan te twijfelen, of we moeten
dat woordje „synode“ verstaan in den tegenwoordig-
gangbaren zin, in z'n kerkrechtelijke beteekenis.

Daarbij mag voorts niet voorbijgezien worden de
apodietische manier waarop over het karakter
dier vergadering als „eerste synode“ geschreven
wordt. Ze was geen convent, — dan een synode.
Aan een derde mogelijkheid is niet gedacht. En dit
valt temeer op, waar de schrijver bijvoorbeeld in
de kwestie van de zuid- of noordgalatische hypo-
these (bldz. 34), de uiterst moeilijke vertaling van

16:6 (bldz. 36), de houding van Paulus t.a.z. de
Judaïsten te Jeruzalem in 21:21 vv. (bldz. 127)
bij het bepalen van eigen standpunt in ieder geval
laat uitkomen, dat er ook anders over gedacht
wordt, zij het ook, dat in een korte verklaring niet
op elke kwestie breedvoerig kan worden ingegaan.
Dat er echter in vroeger en later tijd, niet het minst
van onze zijde, bezwaar is ingebracht tegen de ka-
rakterisatie van de Jeruzalemsche vergadering,
als zou zij een synode zijn geweest, daar wordt zelfs
met geen woord melding van gemaakt. Ze was
geen convent en „dus“ een synode! Tertium non
datur!

De vraag is dan ook gewettigd, of hier niet de
partijdigheid om den hoek komt gluren, wat tekort
doet aan de waarde van de Korte Verklaring, die
voor breeder lezerskring is geschreven dan derge-
nen die tot de synodocratische kerken behooren.

Immers doet dezelfde schrijver, die zoo heel apo-
dietisch schrijft over „de eerste synode“ ook zelf
duidelijk uitkomen, dat er in de Jeruzalemsche ver-
gadering behalve de apostelen slechts twee kerken
aanwezig waren. Op bldz. 11 lezen we: „Er komt
officieel overleg tusschen de ambtsdragers van
twee kerken“. En dat er toen meer kerken waren,
zelfs buiten die, welke gesticht waren door den apos-
tel Paulus tijdens diens eerste zendingsreis (14:23)
stemt de schrijver ook zelf toe, als hij spreekt van
„de kerken in Phoenicie“ en „in Samaria“ (11).
Over dat bestaan van meer kerken is trouwens ook
geen verschil van gevoelen; het blijkt duidelijk uit
Gal. 1:22 (drie jaren na Paulus' bekeering) en uit
Jak. 5:14 dat vóór het gebeurde van Hd. 15 is te
dateeren. Maar dan weet ook de schrijver zelf heel
best, dat twee kerken geen synode vormen. Het
feit, dat de kerk van Antiochie zich inzake de pro-
paganda van enkele judaïstische wetsijvernaars tot
Jeruzalem wendt, en omdat daar nog steeds
de zetel der apostelen was (vgl. bldz. 10/11), stem-
pelt het karakter dier vergadering evenmin tot dat
van een synode als het gewicht der te nemen be-
sluiten.

En als zou gevraagd worden, of twee kerken son-
der de andere daarin te kennen mede voor die andere
een leerbeslissing kunnen nemen van zulk een ge-
wicht — dan geldt, dat in Jeruzalem de apostelen
mede aanwezig waren, die door Christus met bij-
zondere bevoegdheid waren bekleed, terwijl prof.
Grotheide zelfs de mogelijkheid open laat voor een
speciale openbaring en schrijft, dat (gelet op de
onfeilbare leiding des Geestes) „in later tijden
nooit een kerkelijke vergadering, al geniet zij de
leiding van Gods Geest, haar besluiten voor be-
sluiten van den Heiligen Geest kan uitgeven“ (!)
bldz. 27.

De Jeruzalemsche vergadering droeg dus een
uniek karakter. Ze behoorde tot die geschiedfase
der kerkhistorie, die een normatief karakter draagt.
Ze had bevoegdheid om een leerbesluit te nemen,
dat bindend was. Toegegeven zij, dat zij niet een
convent was in den zin dien wij thans aan dat
woord toekennen. Zelfs kan worden toegegeven,
dat hier „een beginsel“ van synode aanwezig was, om
met prof. Bouwman te spreken, omdat er sprake
is van een eerste contact van kerken. Maar dit
geeft nog geen recht om die vergadering een „syn-
ode“ te noemen, „de eerste synode“. Waarom niet
gesproken van een eerste classis, of classis con-
tracta? Omdat die benaming, vooral de laatste
aanvechtbaar is! Maar even aanvechtbaar is de
benaming „synode“. Liever zij hier de neutrale be-
naming „vergadering“ gebruikt, een benaming, die
niet nader kan worden gekwalificeerd, juist om het
„eenmalige“ ervan.

Nu spreekt ook Calvijn van „synode“ of beter
gezegd, hij gebruikt het woord „concilie“, maar
dan slechts in zeer algemeenen zin. In zijn Institutie

(IV, 10, 21, 22) bezigt hij de uitdrukking „aposto-
lisch concilie“ zooals hij ook spreekt van het con-
cilie der 400 profeten van Achab (IV, 9, 6) en van
het concilie der priesters en farizeers „waarin de
kerk geenszins was ingesloten“ toen men den Heere
Christus veroordeelde (IV, 9, 7).

Prof. Bouwman spreekt van „apostelconvent“
(Ger. Kerkrecht, II, 188), „een beginsel van een
synode“ (188) en „een beginsel van een meerdere
vergadering“ (47), en citeert Turretinus, die
spreekt van „een soort synode“ (190). De vergade-
ring van Jeruzalem was dan ook volgens hem
„geen synode in den lateren zin van het woord“ (47).

En prof. H. H. Kuyper schrijft, dat al ligt hier
wel de aanwijzing, dat een kerk niet op zichzelf
een beslissing kan nemen in zaken die het alge-
meen betreffen, „toch dit apostelconvent nooit met
wat wij een synode noemen op één lijn kan worden
gesteld. Van een afvaardiging van alle kerken, die
toen reeds bestonden en die hier met gelijke rech-
ten kwamen om te beslissen, was bij dit convent
te Jeruzalem geen sprake“ (Herant 2356. „De be-
voegdheid der meerdere vergaderingen“).

In de bekende kommentaar van E. Barde, ver-
taald door dr G. Keizer wordt gezegd: „Wij zien
daarin (n.l. in die vergadering van Jeruzalem,
I. d. W.) noch een concilie, noch een synode“ (305).

Er heeft zich onder ons dan ook een opinie ge-
vormd, dat we in Handelingen 15 niet met een
synode te doen hebben, daargelaten nu voorts, of
die vergadering al of niet een convent was. Daarom
bevreemdt het temeer, dat prof. Grotheide zonder
nadere motiveering van „de eerste synode“ spreekt.
De afwijzing van de gedachte aan een convent geeft
nog geen recht om van een eerste synode te spreken.
En juist vanwege de daaraan verbonden consequen-
ties is de suggestie, dat we hier met een eigenlijke
synode zouden te doen hebben, te laken. Ze doet
af van de waarde van het boek.

I. d. W.

UIT DE SCHRIFT

DE „VOLKEREN“, VAN JAHWE BEMIND.

Immers bemint Hij de volken.
Deut. 33:3.

Als Mozes, alvorens heen te gaan, zijn kudde
verzamelt, en haar zijn zegen geeft, dan passeeren
ze één voor één zijn geestesoog: „de stammen, naar
Gods naam genoemd“. En dan spreekt hij met
gezag over die stammen het Woord des Heeren.

Gelijk in vader Jacob, toen hij zijn zonen zegende,
niet maar een familie-vader het woord nam, ja,
niet slechts een aartsvader, doch een „klerk“ van
den Heiligen Geest, d.i. een man, die toen voor alle
volgende eeuwen openbaringsinstrument was,
en van wien de H. Geest een deel van den bijbel
heeft doen uitgaan, zoo is het ook in den middelaar
van 't oud verbond, in Mozes. Beide mannen zijn in-
strumenten van den Heiligen Geest; beide zijn
heilige menschen Gods, van den H. Geest gedreven
zijnde, dragers van de inspiratie, die den bijbel
ingaf.

Als de Geest tot Jacob invaart, dan zijn er nog
maar twaalf zonen. Gaat Hij daarentegen bij
Mozes over tot de inspiratie, dan zijn de twaalf
zonen twaalf stammen geworden. En dezen
zegt Mozes. Immers bemint Mozes' Zender de
volken. Welke volken? Niet de volkeren van rechts
en links, gelijk sommigen — ter ondersteuning
eener gemeene-gratie-leer — gemeend hebben uit
deze Schriftplaats te mogen afleiden, doch de
stammen Israëls. Dat zijn twaalf „volken“;